

**Energiepremies 2009:
een stevig steuntje
van het Gewest**

p. 2-3

**Het label
« ecodynamische onderneming »**

p. 4-5

**Milieupolitie: in 2009:
de dialoog verderzetten**

p. 6

**Balans van de
milieuinspecties in 2008**

p. 7

**Hernieuwbare energie:
de jongste initiatieven van
Leefmilieu Brussel**

p. 7

**Bouw een voorbeeldgebouw
met de hulp van het Gewest**

p. 8-9

Het nieuwe PLAGE is er

p. 9

Nieuwe wetgeving

p. 10

Energiepremies 2009: Tot 50% terugbetaald

> ELKE ONDERNEMING

>> ENERGIE

In 2009 stelt het Brussels Hoofdstedelijk Gewest u opnieuw een rist Energiepremies voor. Die vormen een belangrijke financiële steun indien u de energieprestaties van een gebouw wil verbeteren.

De grote nieuwigheden van 2009: een bonus indien u milieuvriendelijke materialen gebruikt en een premie voor passiefgebouwen in de tertiaire sector. Tot slot worden de Energiepremies vanaf het tweede semester van 2009 uitgebreid in het voordeel van de lokale elektriciteitsleveranciers.

Tevens bestaan er verschillende financieringsformules om de fondsen te verzamelen die eventueel nodig zijn voor de werkzaamheden, zoals het leasen van performante uitrustingen of het inschakelen van een derde-investeerder om bijvoorbeeld het dak van zijn gebouw in concessie te geven om er zonnepanelen op te installeren.

Om die premies te verkrijgen, moet geen lange en lastige procedure worden gevolgd. De Energiefacilitatoren, experts die het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gratis te uwer beschikking stelt, zijn eveneens bedreven in die praktijk. Ze kunnen u informatie verstrekken over de voorwaarden en de verschillende administratieve stappen, en u begeleiden doorheen de hele procedure.

p. 2 : Energiepremies 2009: een stevig steuntje van het Gewest

Ontdek de ecodynamische ondernemingen in Brussel

> ELKE ONDERNEMING

>> ALLE THEMA'S

Sinds het label « Ecodynamische onderneming » zo'n 10 jaar geleden door Leefmilieu Brussel werd ingevoerd, heeft het in 2008 een recordaantal kandidaturen geteld: 45 instellingen hebben zich daarvoor ingeschreven. Bovendien was de kwaliteit van die kandidaten uitzonderlijk. Drie van hen hebben de drie sterren, het hoogste niveau, binnengehaald: het Federaal Planbureau, de Belgische Technische Coöperatie en Technopolis, terwijl meer dan veertig andere ondernemingen het label met twee sterren of één ster hebben behaald (of hernieuwd). Vandaag bezitten 105 Brusselse ondernemingen het label « Ecodynamische onderneming ». Daar komen binnenkort nog eens 15 extra ondernemingen bij. Op 31 maart 2009 zullen de ondernemingen worden gehuldigd. Indien u die stap nog niet hebt gezet, kom dan op die dag kennismaken met de opportuniteiten die u daarbij worden aangeboden.

p. 4-5 : Label Ecodynamische onderneming

Energiepremies 2009: een stevig steuntje van het Gewest

> ELKE ONDERNEMING

>> ENERGIE

Een energieaudit aanvragen, lokalen isoleren, elektriciteit produceren, superisolerende ramen plaatsen of water verwarmen dankzij zonne-energie, etc.? Dat is mogelijk dankzij de Energiepremies die het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ter beschikking stelt, en die tot 50 % van de investering terugbetalen, uiterlijk één maand nadat de aanvraag werd

ingediend. Sinds 2005 werden reeds tienduizenden Energiepremies betaald. Voordeel halen uit premies, zijn energiefactuur verlagen en het milieu beschermen: u wint 3 maal!

Dit zijn de premies die u kunt verkrijgen:

A Studies en audits		
A1	Energieaudit	50%
A2	Haalbaarheidsstudie	50 %
A3	Energieontwerpstudie	50 %
A4	Energieboekhouding	50 %
B Isolatie en ventilatie		
B1	Dakisolatie	20 - 25 €/m ² geïsoleerde oppervlakte (max 50 %)
B2	Isolatie van de muren	Via de binnenzijde: 25-30 €/m ² (max 50 %) Via de buitenzijde: 45-50 €/m ² (max 50 %)
B3	Vloerisolatie	25 - 30 €/m ² geïsoleerde oppervlakte (max 50 %)
B4	Plaatsing van isolerende beglazing	20 - 25 - 30 €/m ² (max 50 %)
B5	Groendak	Extensief: 15 €/m ² (max 50 %) Intensief: 30 €/m ² (max 50 %)
B6	Isolatie van de warmwaterleidingen	30 % (max 5.000 €/gebouw)
B7	Buiten geplaatste zonneweringen	30 €/m ² (max 50 %)
B8	Mechanische ventilatie met warmterecuperatie (enkel voor collectieve huisvesting)	50 % (max 3.000 €/woning)
B9	Ventilatie- of koelsystemen voor gebouwen (enkel voor de tertiaire sector)	30 %
B1	Passieve of lage-energiebouw	50 €/m ² (voor de collectieve huisvesting: 100 €/m ² tot 150m ² en 50 €/m ² daarboven)
C Efficiënte verwarming		
C1	Gascondensatieketel (HR TOP)	30 % + 25 €/m verbuizing (max 250 €/schoorsteen)
C2	Doorstroomgasboiler (enkel voor de collectieve huisvesting)	50 % (max 200 €/installatie)
C3	Temperatuurregeling	30 %
C4	Warmtepomp	40 % (voor de collectieve huisvesting: sanitair water: max 2.500 €/woning, verwarming: max 5.000 €/woning)
C5	Verbetering van een verwarmingssysteem (enkel voor de tertiaire sector)	30 %
D Gebruik van hernieuwbare energieën		
D1	Zonneboiler	40 % (voor de collectieve huisvesting: 50 % (sanitair water: max 3.000 €/woning, verwarming: max 6.000 €/woning))
D2	Fotovoltaïsche zonnepanelen	3 €/Wattpiek (max 40 % (voor de collectieve huisvesting max 50 %))
D3	Toepassing van andere hernieuwbare energiebronnen (enkel voor de tertiaire sector)	40 %
E Energie-efficiënte investeringen		
E1	Installatie van een warmtenetwerk	30 %
E2	Warmtekrachtkoppelinginstallatie	20-25 % van de factuur
E3	Verlichtingsinstallaties	30 %
E4	Optimalisering van de werking van het verlichtingssysteem	30 %
E5	Roterende elektrische apparaten	150 - 1.000 €, naargelang van het vermogen van de motor (max 30 %)
E6	Elke andere uitrusting of systeem ter verbetering van de energie-efficiëntie van een gebouw (enkel voor de tertiaire sector)	30 %
G Diversen		
G1	Acties van een federatie ter bevordering van de energie-efficiëntie	100 %
G2	Lokale energieleverancier	0,025€/kWh/jaar.

MEER INFO

Om toegang te hebben tot de premies, volstaat het om, de algemene voorwaarden voor toegang tot premies door te nemen, de documenten over de administratieve en technische voorwaarden in te vullen, alsook de aanvraagformulieren:
[www.leefmilieubrusssel.be > Energiepremie](http://www.leefmilieubrusssel.be/Energiepremie)

GRATIS HULP

Energiefacilitator voor de industriële en tertiaire sector:
fac.tert@ibgebim.be of 0800 85 775
Energiefacilitator voor de sector van de collectieve huisvesting:
fac.coll@ibgebim.be of 0800 85 775

Carodec: Energiepremie voor een voorbeeldgebouw

> BOUWSECTOR

>> ENERGIE

In 2008 heeft Carodec in Oudergem zijn gebouwen grondig gerenoveerd, met een ruime uitbreiding voor polyvalent gebruik, waaronder kantoren. Daarbij werd extra aandacht besteed aan energiebesparingen en aan milieuvriendelijke materialen. Een voorbeeldwerf, in meer dan één opzicht, die gerealiseerd werd met de steun van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en zijn Energiepremie.

Dat is wel niet toevallig: Carodec is een bekende handelaar in materialen en toebehoren voor de bouwsector, die aan zijn klanten een palet van milieuvriendelijke en gezondheidsbeschermende producten aanbiedt. Uit milieuoverwegingen en om twee vliegen in een slag te slaan, heeft deze onderneming beslist om haar magazijn en kantoren te vernieuwen met integratie van de duurzame producten die ze verkoopt. Het resultaat is niet alleen optimaal, maar om commerciële redenen en om de klanten te sensibiliseren werd tevens een deel van de isolatiematerialen en van de hernieuwbare bouwmaterialen zichtbaar gelaten.

Plant aardige isolatie

Op het vlak van de energiebesparingen heeft Carodec 7,5 m² thermische zonnepanelen geplaatst, die gratis meer dan 50% van zijn sanitair warm water produceren. Dankzij een ingenieus ventilatiesysteem met dubbele stroom wordt warmte gerecupereerd volgens een procedé waarbij de uitgaande vervuilde lucht tot 80% van de binnenkomende verse lucht opwarmt. Maar het meest opvallend zijn de isolatiewerken: muren, vloeren en plafonds werden deels bedekt met gesproeiide cellulosevlokken en cellulosepanelen, en deels met kurk, houtwol of riet. In totaal werden 50 m² volledig natuurlijke isolatiematerialen van plantaardige oorsprong geplaatst, die moeten zorgen voor een perfecte thermische efficiëntie (en zelfs akoestische efficiëntie in sommige kantoren) van de lokalen. De isolatie en een nieuwe condensatieketel maken het mogelijk om het warmtevermogen dat nodig is om de ruimte te verwarmen met 40 % te verminderen, voor een exploitatievolume dat na de uitbreidingen is verdubbeld.

Het gebouw van Carodec

Intelligente verlichting

Dankzij lichtdetectoren maakt een zuinige en « intelligente » verlichting het mogelijk om de intensiteit van de kunstmatige verlichting automatisch aan te passen aan de natuurlijke verlichting, waarvan de inbreng varieert naargelang van het uur van de dag. De ramen, ten slotte, zijn uitgerust met superperformante beglazingen. Wat de afwerking betreft, zorgen natuurlijke verven en kleibeleisteringen en lokale houtsoorten voor een gezonde sfeer in de lokalen, die vrij zijn van uitwasemingen van toxische solventen die aanwezig kunnen zijn in de traditionele lijmen, verven of lakken. Een esthetisch én ecologisch succes... De voorkeur werd gegeven aan lokale producten, waardoor kon worden bespaard op het dure en vervuulende transport van de materialen. Last but not least worden de wc's van de onderneming gevoed door een systeem waarbij regenwater wordt gerecupereerd en opgepompt.

Bewust maken

Met dit initiatief wil de onderneming wijzen op de mogelijkheden van de ecologische materialen. Emmanuel Everarts de Velp, gedelegeerd bestuurder: « Al onze commerciële acties zijn gericht op het voorstellen van oplossingen om het milieu te beschermen. Wij zijn geen integristen: in onze rayons en onze entrepots staan de traditionele materialen naast de duurzame materialen. Het komt erop aan onze klanten te sensibiliseren voor die laatste, maar hen steeds de keuze te laten. De opvallende renovaties van onze eigen lokalen laten hen zelf vaststellen dat die keuzes mogelijk, gemakkelijk en performant zijn. »

Carodec heeft onlangs het label « ecodynamische onderneming » binnengehaald (zie p.4), en is bovendien actief in het Bouwteam van een immobiliënmaatschappij die onlangs de oproep voor projecten « Voorbeeldgebouwen 2008 » in de wacht heeft gesleept samen met 33 andere laureaten (zie p.8). Het project heeft betrekking op de renovatie van een gebouw in de Delaunoystraat, dat in aanmerking komt voor een premie van 73.000 euro van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

CARODEC IN EEN OOGOPSLAG

- ~ Handelaar in bouwmaterialen en toebehoren
- ~ Oppervlakte: 1.800 m² terrein, waarvan 600 m² kantoren en expositieruimten
- ~ Personeel: 25 leden
- ~ Budget van het renovatieproject: 385.000 €
- ~ Van het Gewest worden premies verwacht voor de isolatie van het dak en de muren, de beglazingen, de zonnewarmte, de ketel, de verlichting, de ventilatie: +/- 40.000 €
- ~ Terugverdientijd op energiebesparende investeringen: tussen 7 en 10 jaar.
- Contact: Emmanuel Everarts de Velp, 02/672 22 90, www.carodec.be

De ecodynamische ondernemingen aan het feest: uitreiking van nieuwe labels

Brussel telt een honderdtal ondernemingen die hun gebouwen op een voorbeeldige wijze beheren. Ze hebben het label « ecodynamische onderneming » verworven. Dat label is een officiële erkenning voor het milieuvriendelijke beheer van hun onderneming, en belooft hun ecologisch dynamisme en de vorderingen die ze maken op het vlak van afvalbeheer, energieverbruik, het beheer van de ver-

plaatsingen en het rationeel gebruik van grondstoffen. Vervolgens stimuleert en vergemakkelijkt het label de invoering van een systeem van internationaal erkend milieubeheer, zoals aanbevolen door de ISO14001-norm of de Europese EMAS-verordening.

Op 31 maart zullen de ondernemingen met een label gehuldigd worden. Evelyne Huytebroeck, Brussels Minister voor Leefmilieu en Energie, zal hen dan de welverdiende labels overhandigen. Dit jaar zal speciale aandacht worden besteed aan de sector van het hotelwezen. Hierna volgen de voorbeeldige ondernemingen, die niets liever willen dan dat andere ondernemingen in hun voetsporen zouden treden.

Atelier 50

Audi Brussels

Federaal Planbureau

Belgische Technische Coöperatie

Eco-Conseil Entreprise

Groupe One

Federaal Wetenschapsbeleid

RDC Environment

Réseau idée

Technopolis Consulting Group Belgium

Toyota Motor Europe

Gemeentebesturen van Watermaal-Bosvoorde, Evere en Ukkel

Groupe Altran

Ancienne Belgique

Openbaar Aquarium van Brussel

Art & Build

Auto Multi Services

Nationale Bank van België

Brussels Recycling Metal

Leefmilieu Brussel - BIM

Architectenbureau Emile Verhaegen

Carodec

Cliniques Universitaires Saint-Luc

Coren

Dexia Bank

Enschedé - Van Muysewinkel

Ferme Nos Pilifs

Fortis Bank

Greenarch architecture + environment

Hotel Le Méridien Brussels

Hotel Le Plaza

Hotel Silken Berlaymont

Informatic Poly Cleaning (IPC)

ING

Jeunesses scientifiques de Belgique

KBC Bank

Kind & Gezin

International School of Brussels

Natural Selection

North West of England House

Petrofina nv

Haven van Brussel

Renold Continental Limited

Roche

Schneider Electric

Shanks Bruxelles

SleepWell – Youth Hostel

Ontwikkelingsmaatschappij voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

MIVB

Solvay

Spadel

Testaankoop

De Munt

Vivaqua

Yuluka

GALA

Op 31 maart 2009 zullen een 60-tal ondernemingen worden gehuldigd tijdens de officiële uitreiking van de labels in het Hotel du Grand Sablon. Het programma omvat bovendien een uiteenzetting over de begeleiding van de 15 hotels, een presentatie over de studie « Ecologische voetafdruk van de ondernemingen » van het WWF en conclusies van de studiedag van 16 december. Iedereen is welkom. Meer info op www.leefmilieubrusssel.be of via ecodyn@ibgebim.be.

WIE KAN HET LABEL VERWERVEN?

Elke onderneming in de ruime betekenis van het woord: groot of klein, uit de privésector, de openbare sector, het verenigingsleven of non-profit sector, ongeacht het type van activiteiten... op voorwaarde dat de site van de kandidaat zich in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bevindt.

Hoe kan het label worden verworven?

Om het label te verwerven, volstaat het om een verbintenischarter te ondertekenen, een sollicitatiedossier op te stellen met de hulp van Leefmilieu Brussel, en dat plan uit te voeren, steeds met de hulp van de experts van Leefmilieu Brussel.

Gemeentebesturen van Anderlecht en Etterbeek

Brussels Agentschap voor de Onderneming

Ageco Environmental Consulting

AOS Studley

Vereniging van de Stad en de Gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

ACP group – Clerbaux Pinon

DDS & Partners

De Bruyn Professional Coatings

ECSEDI-ISALT Haute Ecole Galilée

International University Sports Federation

Four Points Sheraton Hotel

Jette Clean

Max Havelaar

Meulemans

Nautadutilh

Brussels Parlement

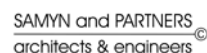
Radisson SAS EU Hotel

Radisson SAS Royal Hotel

Samyn & Partners

Sheraton Brussels Hotel

Gewestelijke Investeringsmaatschappij van Brussel

Speos

Tipik

Tractebel Engineering + Technum

Tuc Rail

TV Brussel

Stadhuis van Brussel

Meer info over de gelabelde ecodynamische vestigingen:

www.leefmilieubrusssel.be/ecomanagement

> Label Ecodynamische onderneming >
Gelabelde ondernemingen

3 REDENEN OM OOK DEEL TE NEMEN AAN HET LABEL

Financiële besparingen.

Dankzij een milieuvriendelijker beheer van uw activiteiten, rationaliseert u uw verbruik van gas, elektriciteit en water. U optimaliseert uw installaties, u verbetert uw afvalbeheer en u verlaagt aldus uw kosten.

Een sterker imago.

Door uw zorg voor het milieu duidelijk te tonen, onderscheidt u zich van uw concurrenten. Dankzij het label geniet u een officiële erkenning die u kan doen gelden bij uw klanten en leveranciers. Meer concreet kan u het logo van het label gebruiken in uw communicaties.

Toekomstgericht.

Door te anticiperen op de verplichtingen van de milieuwetgeving en door te opteren voor een dynamisch verbeteringsproces, zorgt u voor een duurzame ontwikkeling van uw activiteiten, en neemt u een voorsprong op uw concurrenten.

Milieu-inspectie in 2009: het verder zetten van de dialoog

- > ELKE ONDERNEMING
- >> WETGEVING

De milieu-inspectie zet in 2009 haar filosofie van dialoog voort. Een teken daarvan is de uitgave van een vademecum over de milieu-inbreuken in Brussel, dat een overzicht geeft van hoe de milieuinspecteurs omspringen met inbraken. De prioriteiten van 2009 zullen onder meer in het teken staan van enkele nieuwe regelgevingen.

Nieuwe wetgeving asbest

In 2008 werd de wetgeving omtrent asbest veranderd. Er zal in 2009 meer aandacht worden besteed aan de saneringswerken van asbest in het kader van deze vernieuwde wetgeving en het respecteren ervan door de verschillende actoren

De kanaalzone: afvalwater

Gezien de concentratie aan industriële activiteiten in de Kanaalzone worden sinds 2003 de bedrijven onderworpen aan een geïntegreerde controle. Aangezien het onmogelijk is om alle bedrijven tegelijkertijd te controleren, werden de controles gefaseerd volgens een risicostudie uitgevoerd door de diensten van de Gouverneur. Deze studie heeft de zones onderverdeeld op basis van hun risicocoëfficiënt. De zones met de hoogste coëfficiënten werden reeds onderworpen aan controles. Dit jaar komen andere zones aan bod. Bovendien wordt dit jaar ook aandacht besteed aan het afvalwater door middel van een systematische bemonstering.

Droogkuis in Brussel: bodemsaneringsfonds

In het zog van Vlabotex in Vlaanderen, wordt in Brussel onderzocht of er voor de droogkuissector een bodemsaneringsfonds opgericht kan worden. Hiervoor voert de sector een studie uit, waarbij de afdeling Milieupolitie en Bodem van Leefmilieu Brussel een begeleidende rol speelt.

Nieuwe bodemordonnantie voor 2009

2009 staat voor de bodem synoniem met een nieuwe wetgeving. De nieuwe ordonnantie brengt een aantal veranderingen mee voor de houders van milieuvergunningen, particulieren enz. Centraal staat dit jaar dus het informeren van de verschillende doelgroepen door middel van een colloquium, informatiecampagne en de verschillende informatiekanaalen waarover Leefmilieu Brussel beschikt. De nieuwe ordonnantie zal in werking treden op 1 januari 2010.

Eenvoudige toegang tot bodeminfo

Bij het overdragen van een milieuvergunning of van een terrein met risicoactiviteiten moet een uitbater of eigenaar heel wat stappen ondernemen i.v.m. de bodemproblematiek. Dit vergt veel tijd, ook op het niveau van de administratie. Om het werk sneller en

efficiënter te laten verlopen, wordt dit jaar gewerkt aan het informatiseren van de interne processen. De bedoeling is om de uitbaters en eigenaars sneller en efficiënter te helpen bij het uitvoeren van hun verplichtingen.

In de kanaalzone zal Leefmilieu Brussel specifieke aandacht besteden aan het afvalwater.

VADEMECUM VAN INBREUKEN

De Brusselse milieuwetgeving heeft betrekking op verschillende thema's die door ordonnanties en besluiten worden geregeld. Het is niet altijd even duidelijk welke wetgeving wat regelt en welke dingen niet mogen worden gedaan. Om een duidelijker beeld te krijgen van de praktijken die voor de Brusselse milieuwetgeving strafbaar zijn, heeft Leefmilieu Brussel een vademecum van inbreuken opgesteld.

Dit vademecum groepeerde de inbreuken per thema. Elk thema omvat de regelgeving(en) in kwestie, d.w.z. de korte inhoud van de wetgeving en de inbreuk. Het vademecum verwijst naar de wetteksten in de gegevensbank van de Brusselse wetgeving op de website van Leefmilieu Brussel. Niet alle inbreuken staan vermeld. Het gaat immers om een niet-exhaustieve tekst.

U kunt het vademecum downloaden via www.leefmilieubrussel.be
> Documentatiecentrum > Publicaties

Balans van de inspecties in 2008

> ELKE ONDERNEMING

>> WETGEVING

2008 begon voor de milieupolitie met een geval van luchtvervuiling door kwik. Uiteindelijk bleek de firma FMM de vervuiling te hebben veroorzaakt. Als gevolg van het voorval heeft FMM een aantal initiatieven genomen om ervoor te zorgen dat dergelijke vervuiling zich niet meer zou voordoen.

Het laboratorium van Leefmilieu Brussel

Net als andere jaren werden ook dit jaar de IPPC- en Seveso-ondernemingen van het Gewest aan de controles van onze inspecteurs onderworpen. De inspecteurs legden, in samenwerking met de federale instanties, 12

bezoeken af bij de 5 Brusselse Seveso-bedrijven. De Milieupolitie bezocht in totaal 40 maal de IPPC-ondernemingen in ons Gewest, waaronder de slachthuizen van Anderlecht, de Audi-fabrieken, Sabca, enz. In de kanaalzone werden 170 controles uitgevoerd.

De Milieupolitie had ook als taak de ondernemingen voor en na het verkrijgen van hun milieuvergunning te controleren. In 2008 werden zo 140 nieuwe ondernemingen gecontroleerd. 1 op 3 waren garages of opslagplaatsen voor voertuigen. Ook de controle van asbestwerkzaamheden behoort tot het takenpakket van de Milieupolitie. In 2008 werden daarvoor 176 dossiers geopend en 560 controles uitgevoerd.

Afvalstromen

De Milieupolitie volgde in 2008 ook aandachtig alle afvalstromen die aan een terugnameplicht onderworpen zijn. Bovendien werden de werkzaamheden rond de toepassing van de nieuwe wetgeving over de export van afval voortgezet. Het afvalregister blijft een van de voornaamste controle-instrumenten waarover de milieu-inspectie beschikt. Dankzij de aangiftes die de afvalbeheerders moeten doen, heeft Leefmilieu Brussel zich een idee kunnen vormen van het traject dat het afval volgt.

De validering van een ontwerp van bodeminventaris werd voortgezet met het openen van 1522 dossiers. Als gevolg daarvan werden 1202 terreinen gevalideerd, waarvan 79% als potentieel vervuild, 17% als vervuild en 4% als niet-vervuild. Er werden 18.826 aanvragen ingediend om toegang tot het ontwerp van bodeminventaris te krijgen. Die aanvragen kwamen voornamelijk van notarissen. In 2008 stelden de medewerkers van de onderafdeling Bodem 3186 technische adviezen op. Er waren 964 prospectieve bodemstudies: een stijging met 23% in vergelijking met 2007. De studies hadden voornamelijk betrekking op stookolietanks, private tankstations, werkplaatsen voor het onderhoud van voertuigen en drukkerijen.

Wat de klachten van de inwoners van het Gewest aangaat, blijven de horeca en woningsector belangrijke bronnen van geluidshinder.

KORTE BERICHTEN

< HERNIEUWBARE ENERGIEËN: DE JONGSTE INITIATIEVEN VAN LEEFMILIEU BRUSSEL >

Om de vraag naar investeringen in hernieuwbare energieën te steunen, heeft Leefmilieu Brussels onlangs een aantal tools ontwikkeld:

- *Gids van installateurs van zonneboilers*, die een lijst biedt van leveranciers en installateurs in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BHG) voor particulieren en grotere installaties:
www.leefmilieubrussel.be > Particulieren > Energie > De hernieuwbare energieën
- *PEB*: 3 nieuwe softwareprogramma's voor een voorstudie inzake de rendabiliteit van een investering in een warmtekrachtkoppeling, thermische en fotovoltaïsche zonne-energie. Bij de 3 programma's is een gebruiksaanwijzing gevoegd:
www.leefmilieubrussel.be > Professionelen > Energie > Energieprestatie Gebouwen (EPB) > Wat is de EPB ?
- *Fotovoltaïsche gids*: Leefmilieu Brussel heeft een nieuwe gids uitgegeven om alles te weten te komen over de installatie van fotovoltaïsche zonnepanelen (administratieve stappen, vanaf de analyse van het gebouw tot de aanvragen van de groene certificaten; technische informatie en persoonsgegevens van professionelen):
www.leefmilieubrussel.be > Documentatiecentrum > De Brusselse Milieuwetgeving

Tot slot heeft Leefmilieu Brussel zich ingezet voor de versoepeling van de regels betreffende de toekenning van de stedenbouwkundige vergunning voor de thermische en fotovoltaïsche zonne-installaties. Meer info: www.leefmilieubrussel.be > Documentatiecentrum > De Brusselse Milieuwetgeving

< CONFERENTIE ENERGIE-CITÉS: 3 X 20

WIJ SPELEN MEE ! >

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft zich aangesloten bij Energie-Cités, de vereniging van de Europese lokale overheden voor een lokaal duurzaam energiebeleid, voor de medeorganisatie van de conferenties die van 22 tot 24 april 2009 in Brussel zullen plaatsvinden over de Europese klimaat- en energie-doelstellingen tegen 2020, de « 3x20 ». U kan er kennismaken met andere geëngageerde actoren en deelnemen aan

interventies, rondtafelgesprekken, tentoonstellingen en individuele ontmoetingen om te debatteren over de volgende onderwerpen: Welke visie delen we? Welke prioriteiten moeten ons leiden naar een meer duurzame energietoekomst? Wat is de Conventie van de Burgemeesters en waarom is het belangrijk dat de lokale actoren daaraan deelnemen? Welke praktische tools en partnerschappen kunnen de lokale instanties helpen om een duurzaam energiebeleid te voeren?

Meer info: www.energie-cites.eu

Bouw een voorbeeldgebouw met de steun van het Gewest

- > **BEHEERDERS VAN GEBOUWEN**
- >> **ENERGIE EN ECOCONSTRUCTIE**

In 2009 lanceert het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor het derde opeenvolgende jaar een wedstrijd voor de constructie van voorbeeldgebouwen. De bedoeling van deze wedstrijd is aantonen dat het haalbaar is om heel goede milieuprestaties te halen met nieuwe of gerenoveerde constructies. In 2007 en 2008 werd die wedstrijd gewonnen door 75 projecten. Die vertegenwoordigen ongeveer 200.000 m² bewoonbare oppervlakte. Het Gewest steunt die inspanningen met een premie van 100 € per m². Om u een idee te geven van hetgeen mogelijk is, stellen we u hierna 3 heel verschillende winnaars voor.

Project l'Espoir: 14 passiefwoningen

Dit project in de Finstraat in Molenbeek werd gelanceerd door de vzw Buurthuis Bonnevie. De bedoeling daarvan is aan 14 slecht gehuisveste gezinnen met een laag inkomen de mogelijkheid te bieden om een woning te verwerven tegen heel matige bouwkosten. De geselecteerde gezinnen hebben zich gegroepeerd in een feitelijke vereniging, « l'Espoir », en zijn samengekomen in 3 workshops die geleid hebben tot het programma dat aan de ontwerpers werd voorgelegd. Het project heeft de vorm van een gebouw met een houten skelet dat bestaat uit 7 duplexen beneden (benedenverdieping, en 1e verdieping) en 7 duplexen boven (2e en 3e verdieping). Alle woningen zijn doorlopend. Het project is zowel thermisch als milieumatig performant.

Dit gebouw met een houten skelet realiseert goede energieprestaties, met slechts 14 kWh/m² per jaar verwarmingsbehoefte voor het geheel (tegenover gewoonlijk +/- 200 kWh). Dat is een winst van 5.185€/jaar voor het bruto-energieverbruik voor de verwarming van de 14 appartementen. En dat alles voor een meerkost aan investering die geraamd wordt op +/- 71€/m². Dat is bovendien mogelijk dankzij een mechanische ventilatie (VMC) met warmterecuperatie, en een zonneboiler. De aandacht die besteed wordt aan de milieukwaliteit blijkt uit het goede beheer van het water, het groene dak en het gebruik van ecologische materialen. Zonneweringen met plantenbegroeiing in de zuidgevel dragen bij aan het zomers comfort.

Het project l'Espoir

De woning van de heer en mevrouw D'Hellem-Stragier.

Renovatie van de woning van de heer en mevrouw D'Hellem-Stragier

Dit renovatieproject met lage-energie uitbreiding van een appartement op de hoogste verdieping van een gebouw in de Pottengoedstraat in Anderlecht toont aan dat dat type van renovatie kan worden toegepast in een grote meerderheid van de gevallen, tegen een redelijke prijs. Het project realiseert heel goede energieprestaties en draagt tegelijkertijd bij aan een duidelijke verbetering van de levenskwaliteit van de ruimten, met name door een betere verlichting. De bestaande muren worden verdubbeld door een houten skelet dat met cellulose wordt opgevuld. De behoefte aan verwarming bedraagt 30 kWh/m² per jaar, wat neerkomt op een besparing van 1.150 € per jaar. Die prestaties worden tevens gerealiseerd door de installatie van een mechanische ventilatie (VMC) met warmterecuperatie, een zonneboiler en fotovoltaïsche zonnepanelen. De aandacht die besteed wordt aan de milieukwaliteit blijkt uit het groene dak en uit het gebruik van ecologische materialen (houten structuur, cellulose, passieve raamwerken hout/kurk, natuurlijke verven,...)

Wet 42: een voorbeeldige passieve blikvanger

In de Wetstraat 42 plant de NV Credibe de renovatie en de constructie van een voorbeeldgebouw. Het project is tweeledig: de renovatie van een kantoorgebouw van 2.905 m² uit de jaren vijftig met heel lage-energie doelstellingen en de verhoging van het gebouw met 3 verdiepingen om er 6 passiefwoningen in onder te brengen, wat een ware uitdaging is in deze verzadigde kantoorwijk. De renovatie zal de gelegenheid bieden om het gebouw toegankelijk te maken voor gehandicapten. De bouwheren koesteren de ambitie om een « blikvanger » te zijn en zelfs een « na te volgen voorbeeld » in de wijk.

De woningen beantwoorden aan de passieve criteria en worden uitgerust met thermische zonnepanelen. De kantoren hebben een verwarmingsbehoefte van 26,8 kWh/m² per jaar, en hebben geen behoefte aan actieve koeling, wat een ambitieuze doelstelling is voor kantoren. Voor die kantoren vertegenwoordigt de « duurzame » renovatie een meerkost van slechts 34,5 €/m², waarbij de energiepremies en subsidies voor voorbeeldgebouwen het mogelijk maken

om die meerkosten te omvatten, en om een quasi onmiddellijke rendabiliteit van deze renovatie te verzekeren.

Een geothermische waterpomp en een condensatieketel leveren de nodige aanvullingen van koud en warm water. Het project maakt maximaal gebruik van de bestaande materialen en houdt bij de keuze van de nieuwe materialen rekening met hun milieubalans. Een doordacht waterbeheer heeft geleid tot de installatie van groene daken en tot de recuperatie van regenwater.

WIN 100 EURO PER M²

Met de Wedstrijd voor Voorbeeldgebouwen kunt u een financiële hulp van 100 euro per m² krijgen voor uw « voorbeeldige » renovatie of nieuwbouw: 90 euro voor de bouwheer en 10 euro voor de ontwerper (architect, studie bureau...). De totale subsidie per project is beperkt tot 1 miljoen euro. Daarbovenop zullen de weerhouden projecten kunnen rekenen op technische ondersteuning en op een specifieke promotie.

DIEN UW PROJECTEN IN VOOR 10 SEPTEMBER

U kunt deelnemen door een kandidaatsdossier in te dienen. Dit dossier bedraagt, onder ander, een beschrijving van de geplande werken, een becijferde analyse van de energieprestatie van het gebouw, een presentatie van de inspanningen op het vlak van ecoconstructie en een architecturaal ontwerp. Het volledig dossier moet ten laatste op 10 september 2009 toekomen bij Leefmilieu Brussel. Meer info: www.leefmilieubrusseel.be

PLAGE: de scholen doen ook mee!

> **SCHOLEN**
>> **ENERGIE**

PLAGE Gemeenten, PLAGE Ziekenhuizen, PLAGE collectieve huisvestingen, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is rijk aan PLAGE's, vooral nu ook de scholen meedoen.

Enkele jaren geleden heeft Leefmilieu Brussel de Plannen voor Lokale Actie voor het Gebruik van Energie (PLAGE) gelanceerd om het energieverbruik van openbare gebouwen te verminderen. De gemeenten waren er als eersten bij zich in 2006 in dat avontuur te storten, en in 2007 kregen ze navolging van 5 ziekenhuizen en van collectieve huisvestingen. De schoolgebouwen en hun bewoners ontbraken nog op het appel, hoewel dat grote energieverslinders zijn. Dat is nu verholpen met de wedstrijdoproep die werd gericht aan de netwerken van het leerplichtonderwijs van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, die in december 2008 werd gelanceerd. Op 20 maart zal de jury de winnaars selecteren.

De laureaten, uit alle onderwijsnetten, ontvangen een subsidie die hen de mogelijkheid moet bieden om een actief beleid te ontwikkelen inzake energiebeheer in de scholen die door hun netwerk werden geselecteerd. Die subsidie dekt de financiering tot een bedrag van 100 % van de personeelskosten voor de aanwerving van Energieverantwoordelijken gedurende 4 jaar. Ze omvat een enveloppe van 50.000 euro per Energieverantwoordelijke voor de uitwerking van maatregelen, terwijl een expert het netwerk steunt bij de uitvoering van zijn PLAGE. De eerste taak van de kandidaat-netwerken is het selecteren van de energieverslindende scholen die wensen deel te nemen aan een PLAGE, en die zich willen inzetten voor een beter energiebeheer van hun installaties (ketels, elektrische installaties...) en voor de energie-efficiëntie van hun schoolgebouwen.

VOORBEELDEN VAN SNELLE EN ECONOMISCHE MAATREGELEN INGEVOERD DOOR DE PLAGE-GEMEENTEN:

- 1) Regeling van de verwarming: temperatuur en uurregelingen
- 2) Stilleggen of stationair draaien van de ketels tijdens de vakanties
- 3) Isolatie van de warmwaterleidingen
- 4) Installatie van thermostatische ventielen en van spaarlampen
- 5) Toepassing van de REG-criteria bij renovaties en vervangingen
- 6) Sensibilisering: het is mogelijk om het energieverbruik met 15 tot 20% te verminderen zonder grote investeringen

Contact: Mevr. Nolwenn Lécuyer, nle@ibgebim.be, 02 563 41 20

KORT

< BRUSSELS GREEN FIELDS: HET EINDE VAN DE BRAAKLIGGENDE TERREINEN IN BRUSSEL >

Brussels Green Fields is een nieuw project van Leefmilieu Brussel. Het zal het Gewest toelaten om een aantal vervuilde en braakliggende industriële sites te saneren. Tegelijkertijd zal Brussels Greenfields zorgen voor het creëren van werkgelegenheid en de constructie van Voorbeeldgebouwen.

Het project maakt deel uit van het Gewestelijk programma FEDER 2007-2013. Het budget ervan bedraagt 15 miljoen euro. Het project Brussels Greenfields wordt gezamenlijk gevoerd met BAO, GIMB en Garantiefonds. De doelen van Brussels Greenfields:

- het begeleiden en ondersteunen van 60 projecten tegen 2013
- 12 ha vervuilde en braakliggende sites saneren
- 20.000 werkdagen genereren enkel en alleen voor de saneringswerkzaamheden
- gebouwen laten optrekken die 100% beantwoorden aan de vereisten van de Wedstrijd Voorbeeldgebouwen (zie p.8-9)

Vertrekkende van de problematieken van het leefmilieu en van de gezondheid, heeft Brussels Greenfields dus alle elementen in zich om te beantwoorden aan enkele prioriteiten van het Gewestelijke beleid.

Meer info: www.leefmilieubrusssel.be

NIEUWE WETGEVING

Thema	Juridische aard	stadium	Inhoud
Milieuschade	Ordonnantie	van 13/11/2008 verschenen in het Belgisch Staatsblad van 14/11/2008	betreffende de milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade
Ondernemingen	Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering	van 13/11/2008 verschenen in het Belgisch Staatsblad van 01/12/08	houdende de verplichting tot periodieke kennisgeving van milieugegevens voor bepaalde ingedeelde industriële inrichtingen
Stedenbouw	Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering	van 13/11/2008 verschenen in het Belgisch Staatsblad van 02/12/08	tot bepaling van de handelingen en werken die vrijgesteld zijn van een stedenbouwkundige vergunning, van het advies van de gemachtigde ambtenaar, van de gemeente of van de koninklijke commissie voor monumenten en landschappen of van de medewerking van een architect
Lucht	Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering	van 27/11/2008 verschenen in het Belgisch Staatsblad van 24/12/08 van	tot bepaling van de dringende maatregelen om piekperiodes van luchtvervuiling door fijn stof en door stikstofdioxiden te voorkomen
Afval	Ordonnantie	van 19/12/08 verschenen in het Belgisch Staatsblad van 29/12/08	houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 4 november 2008 tussen het Vlaamse Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het Waalse Gewest betreffende de preventie en het beheer van verpakingsafval
Energie	Ordonnantie	van 19/12/08 verschenen in het Belgisch Staatsblad van 14/01/09	tot wijziging van artikel 38bis van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest
Afval	Verordening	van 19/12/08 verschenen in het Belgisch Staatsblad van 14/01/09	betreffende de verwijdering van afval door middel van ophalingen
Energie	Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering	van 18/12/08 verschenen in het Belgisch Staatsblad van 23/01/09	houdende bepaling van de modaliteiten voor de certificering van installaties voor de productie van groene elektriciteit met een beperkt vermogen, en houdende wijziging van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 6 mei 2004 betreffende de promotie van groene elektriciteit en van kwaliteitswarmtekrachtkoppeling. Erratum

Leefmilieu Brussel News is een driemaandelijkse uitgave van Leefmilieu Brussel voor professionals.

Coördinatie:
Frédérique Bouras

Layout :
Wim Didelez en
Laurence Jacmin

Leescomité:
Xavier Van Roy,
Louis Grippa, Rik De Laet,
Grégoire Clerfayt

Verantwoordelijke uitgevers:
J.P. Hannequart &
E. Schamp – Gulledele, 100
1200 Brussel

Fotokrediet:
Claude Nobels,
Mevrouw Nizet

Gedrukt met plantaardige
inkt op gerecycleerd papier

